

2021-07-27

Dnr M2018/00217

Dnr M2018/00221

Miljödepartementet

e-post: anna.berglund@regeringskansliet.se
anna.sanell@regeringskansliet.se

YTTRANDE FRÅN FORTUM SVERIGE AB

Yttrande avseende ”Ärenden om tillåtlighet enligt miljöbalken och tillstånd enligt lagen om kärnteknisk verksamhet till anläggningar i ett sammanhängande system för slutförvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall”

Fortum vill härmed avge yttrande över ovan rubricerat ärende och konstaterar inledningsvis att det underlag vi har att ta ställning till endast omfattar 17 rader text. Detta tyder på att ärendet varit föremål för ett snabb och möjligen summarisk utredning, där slutsatsen är att beslutet om att utöka mellanförvaret Clab i Oskarshamn bör separeras från beslutet om den totala slutförvarslösningen d.v.s. beslut om utökat mellanförvar, Clink – kopparinkapslingsanläggningen och slutförvaret vid Forsmark.

Sammanfattning av Fortums ståndpunkt:

- Det saknas motiv för att bryta ut beslutet om att utöka kapaciteten för mellanförvaret. Miljödepartementet har inte redovisat några godtagbara skäl för den aktuella utbrytningen varför åtgärden som sådan saknar stöd i Förvaltningslagen.
- Principerna om frivillighet och kommunalt veto är grundläggande för ett fortsatt högt förtroende för kärnkraften i samhället. Miljödepartementets förslag bryter denna princip och innebär att Oskarshamns kommun förnekas möjligheten att utöva sitt veto.
- Ett separat beslut för mellanförvaret riskerar, i motsats till vad Miljödepartementet hävdar, sannolikt att leda till förseningar med allvarliga konsekvenser för energiförsörjningen.
- Det enklaste och snabbaste sättet att säkerställa fortsatt drift av den svenska kärnkraften efter år 2024 är att regeringen snarast fattar beslut om helheten d.v.s. den slutförvarslösning som under en längre tid legat på regeringens bord för beslut.
- Fortum som avstyrker förslaget, och ställer sig i allt väsentligt bakom de synpunkter som Svensk Kärnbränslehantering, SKB, och Energiföretagen framför i sina yttranden.

2021-07-27

Miljödepartementet menar att ”*Det finns en betydande risk att det inte kommer finnas ett lagakraftvunnet beslut på plats i tid innan mellanlagret blir fullt. Det finns därför ett behov av att bryta ut den del som avser Clab för att säkerställa att tillståndet vinner laga kraft innan dagens tillstånd överskrids*”. Detta är ett förenklat och djupt problematiskt synsätt. Ett separat beslut för mellanförvaret innebär en rad outredda och i nuläget svårbedömda juridiska komplikationer samtidigt som grundläggande demokratiska principer om lokalt inflytandet åsidosätts.

Mellanlagringen och slutförvaret hänger ihop, som delar i ett sammanhängande slutförvarssystem. Det använda kärnbränslet måste alltid mellanlagras i 30–40 år innan det kan transporteras vidare för slutförvaring. Frågorna hanteras samlat i SKB:s ansökan och regeringen har allt underlag som behövs för att fatta beslut om helheten.

Genom att fatta ett beslut om ett sammanhängande system kan regeringen undvika att kringgå en viktig princip som gällt i Sverige, att kommuner har vetorätt om kärntekniska anläggningar. För Oskarshamns kommun har det alltid varit avgörande att mellanlagret inte blir en permanent lösning. Därför godkänner kommunen inte ett beslut om ökad kapacitet i mellanlagret utan att det också ges klartecken för slutförvaret.

Principerna om frivillighet och kommunalt veto är grundläggande för ett fortsatt högt förtroende för kärnkraften i samhället. Sverige har fram till nu varit ett internationellt föredöme när det gäller den demokratisk förankring vi planering av slutförvar. Detta har även varit en bärande princip i Finland när beslut om slutförvar fattats. Placeringen av kärnkraftens anläggningar måste även fortsättningsvis bygga på kommunalt veto och frivillighet.

Vår bedömning är att miljödepartementets förslag ökar risken för att utökningen av mellanförvaret försenas genom överklagande från Oskarshamns kommun, och på grund av att ärendet är förvaltningsrättsligt komplicerat. I SKB:s yttrande görs en analys av de juridiska utmaningarna med att bryta ut beslutet om mellanförvaret. I likhet med vad som framförs i SKB:s yttrande så ser inte Fortum heller att Miljödepartementet redovisat några godtagbara skäl för den aktuella utbrytningen och att en sådan åtgärd därför inte har stöd i Förvaltningslagen.

Enligt SKB kan Miljödepartementet med utgångspunkt i Förvaltningslagen (2017:900) inte bryta ut frågan om utökning av mellanförvaret. Ett separat regeringsbeslut om mellanförvaret leder till en rad oklarheter bl.a. avseende den MKB som tagits fram för slutförvarslösningen, och om ett separat beslut överhuvudtaget kan leda fram till ett miljötillstånd i enlighet med Miljöbalken.

Det ärende om slutförvar som under en längre tid legat till beslut på regeringens bord har utvecklats av SKB under mer än 40-års tid, delvis i samarbete med den finska systerorganisationen Posiva. Den finska regeringen fattade redan år 2015 beslut om det slutförvar som nu färdigställs. Regeringens expertmyndighet SSM har i likhet med Mark- och miljödomstolen givit klartecken till slutförvaret. Det finns med andra ord inte några sakliga faktabaserade skäl för regeringen att avvakta med sitt beslut.

För kärnkraftsbranschens del innebär den nu uppkomna situationen ett moment 22, eftersom regeringen utan skäl avstår från att fatta beslut om det slutförvar som är en förutsättning för att branschen ska kunna ta sitt fulla ansvar för kärnkraften. Att bryta

2021-07-27

ut beslutet om mellanförvaret förefaller vara en politisk manöver för att undvika beslutet om slutförvaret.

Avsaknaden på regeringsbeslut utgör ett reellt hot mot Sveriges elförsörjning eftersom systemet under en överskådlig framtid kommer att vara beroende av kärnkraften. Ur ett samhällsperspektiv är en nedstängning av kärnkraften redan år 2024 inte ett alternativ.

Ett separat regeringsbeslut om mellanförvaret är problematiskt ur juridiskt såväl som demokratiskt perspektiv. Det säkraste och snabbaste sättet att ge tillåtlighet för ett utökat mellanförvar är att utan fortsatt dröjsmål fatta beslut om den sammanhållna slutförvarslösningen. Fortum avstyrker förslaget att fatta ett separat beslut om att utöka mellanförvaret i Oskarshamn.

Fortum Sverige AB:s handläggare i detta ärende är Jens Bjöörn,
tel. 0702-98 41 25, e-mail: jens.bjoorn@fortum.com

Med vänlig hälsning

FORTUM SVERIGE AB

Anton Steen
Vice President, Public Affairs Sweden